

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-86>

УДК 351.9:351.86:355](477)

ОЦІНКА РИЗИКІВ (КОРУПЦІЙНИХ) У СФЕРІ НАДХОДЖЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

ASSESSMENT OF RISKS (CORRUPTION) IN THE FIELD OF HUMANITARIAN AID AND WAYS TO MINIMIZE THEM

Галій Василь Іванович

викладач кафедри тактики,

Національна академія Сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5770-262X>

Haliy Vasyl

Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy

Ситуація, що виникла в Україні з початку широкомасштабного вторгнення Російської Федерації, дійсно викликала гостру потребу в гуманітарній допомозі для військових, цивільного населення та внутрішньо переміщених осіб. Проте в цій сфері також виявилися численні випадки зловживань, зокрема корупційного характеру. Під виглядом гуманітарної допомоги до України часто ввозяться товари для комерційного використання, що негативно впливає на вітчизняне виробництво, роблячи продукцію менш конкурентоспроможною і завдаючи шкоди економіці. Ця проблема має кілька причин. По-перше, недобросовісні громадяни використовують ситуацію для особистого збагачення, порушуючи правила та етичні норми. По-друге, існують прогалини в нормативно-правовому регулюванні, що створює можливості для таких зловживань. Крім того, недостатній контроль з боку відповідних органів і слабка координація роботи з гуманітарною допомогою сприяють поширенню корупційних практик. Кризові ситуації, коли необхідно діяти негайно, змушують спрощувати певні процедури, що також може призводити до зловживань. Таким чином, для вирішення цієї проблеми необхідно вдосконалити нормативно-правову базу, посилити контроль за ввезенням та використанням гуманітарної допомоги, а також забезпечити координацію між різними структурами, відповідальними за її надання. Це допоможе не тільки запобігти корупційним проявам, але й забезпечити ефективне використання ресурсів на благо тих, хто найбільше цього потребує.

Ключові слова: НАЗК, державна безпека, сфера безпеки й оборони, корупція, корупційний ризик, міжнародна допомога, моніторинг міжнародної допомоги.

The situation in Ukraine since the beginning of the large-scale invasion of the Russian Federation has indeed created an urgent need for humanitarian assistance for the military, civilians and internally displaced persons. However, numerous cases of abuse, including corruption, have also been revealed in this area. Under the guise of humanitarian aid, goods are often imported into Ukraine for commercial use, which has a negative impact on domestic production, making products less competitive and damaging the economy. There are several reasons for this problem. First, unscrupulous citizens use the situation for personal enrichment, violating rules and ethical norms. Secondly, there are gaps in the legal and regulatory framework that create opportunities for such abuses. In addition, insufficient control by the relevant authorities and poor coordination with humanitarian aid contribute to the spread of corrupt practices. Crisis situations, when it is necessary to act immediately, force the simplification of certain procedures, which can also lead to abuse. Thus, to address this problem, it is necessary to improve the regulatory framework, strengthen control over the import and use of humanitarian aid, and ensure coordination between the various agencies responsible for its provision. This will help not only prevent corruption, but also ensure that resources are used efficiently for the benefit of those who need it most. The study of the processes of needing, requesting, receiving and distributing humanitarian aid, especially under martial law, reveals numerous risks associated with corruption and procedural violations. These risks arise from the fact that the resources used for humanitarian aid often have significant material value, which creates opportunities for undue gain. War as a social phenomenon has a multifaceted impact on various aspects of life, including the military, political, economic, social, humanitarian and information spheres. War, which includes a combination of traditional military operations and other

forms of influence (economic pressure, information attacks, destabilisation of society), generates complex risks in each of these areas. After Russia's invasion, the National Agency for the Prevention of Corruption (NAPC) analysed corruption risks in areas related to the war, and in particular, the flow of humanitarian aid, where it identified many corruption and strategic risks.

Keywords: NAPC, state security, security and defence sector, corruption, corruption risk, international assistance, monitoring of international assistance.

Постановка проблеми: Вивчення процесів потреби, запиту, отримання та розподілу гуманітарної допомоги, особливо в умовах воєнного стану, виявляє численні ризики, пов'язані з корупційними проявами та порушенням процедури. Ці ризики виникають через те, що ресурси, які використовуються для гуманітарної допомоги, часто мають значну матеріальну цінність, що створює можливість для неправомірної вигоди.

Основні системні проблеми в механізмі забезпечення гуманітарної допомоги:

1. Відсутність чітких і конкретних законодавчих норм створює простір для зловживань, оскільки існує можливість неоднозначного трактування правил і процедур. Це може призводити до корупції, оскільки учасники процесу можуть використовувати прогалини в законодавстві для особистої вигоди.

2. Недостатньо чітко визначені ролі та відповідальність різних державних органів щодо забезпечення гуманітарною допомогою цивільного населення. Це призводить до неефективної координації, що, в свою чергу, збільшує ризики корупції.

3. Неправильне визначення реальних потреб може призвести до надмірного чи недостатнього постачання гуманітарної допомоги. Це створює умови для зловживань, коли ресурси можуть бути спрямовані не туди, де вони найбільше потрібні, або використовуватися з іншою метою.

4. На вищих рівнях влади існують значні ризики неефективної координації. Це може призводити до дублювання зусиль або до того, що допомога не досягає тих, хто її найбільше потребує.

5. Відсутність належної комунікації призводить до того, що інформація про наявність та розподіл гуманітарної допомоги не завжди доступна або зрозуміла для населення. Це створює простір для корупційних схем, коли інформація використовується вибірково або маніпулюється.

6. Недостатній контроль за постачанням, розподілом та використанням гуманітарної допомоги дає можливість для зловживань. Це, зокрема, пов'язано з відсутністю належних

систем обліку та звітності, що ускладнює виявлення порушень і притягнення винних до відповідальності.

7. Низька ефективність роботи місцевої влади на етапі остаточного розподілу допомоги підвищує ризики, що допомога не досягне кінцевого отримувача або буде розподілена нерівномірно.

8. Наявність кількох різних ініціатив щодо впровадження IT інструментів для координації процесів надання гуманітарної допомоги може створювати хаос і додаткові складнощі. Це може призводити до неефективного використання ресурсів і підвищує ризик корупції через відсутність єдиного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До розгляду проблем, пов'язаних з корупційними ризиками, неодноразово зверталися провідні вчені і спеціалісти країни в галузі філософії, права, економіки, обліку і аудиту. Так, науковці Сумського державного університету доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Рєзнік О. М. і доктор філософії Горобець Н. С., автори статті «Корупційні ризики залучення та використання міжнародної допомоги у сфері безпеки й оборони України», акцентують увагу на інституційних, системних та потенційних характеристиках сучасної корупції та її впливі на розвиток військового сектору держави. Підкреслили необхідність розширення категорії корупції та нормативно-правового забезпечення цієї сфери. Також наголошується на важливості розробки та впровадження відповідного програмного забезпечення для обліку та моніторингу використання міжнародної допомоги та прозорого звітування перед країнами-партнерами [15, с. 507].

Автори Рахункової палати України Цезарь Г. Огонь і Степан М. Голубка в статті «Державне регулювання гуманітарної допомоги: теорія та практика» провели аналіз інституційного поля національного розвитку в контексті гуманітарної допомоги. В результаті цього аналізу вони виявили низку недоліків і суперечностей, які перешкоджають ефективному державному регулюванню в цій сфері. Зокрема, вони наголошують на тому, що існуючі проблеми не дозволяють досягти

належного рівня синергетизму в державному управлінні процесами надання та розподілу гуманітарної допомоги [16, с. 102].

Співробітник Служби безпеки України, кандидат юридичних наук Голоднова Т.С. у своїй статті «Корупційні ризики в питанні залучення міжнародної допомоги у сфері безпеки й оборони України» пропонує кілька ключових шляхів вдосконалення для виявлення та мінімізації корупційних ризиків у процесі залучення міжнародної допомоги в оборонному секторі: посилення механізмів контролю за тим, як розподіляється міжнародна допомога в сфері безпеки й оборони, що дозволить більш ефективно планувати використання отриманих ресурсів на довгострокову перспективу, що є важливим для зменшення можливостей для корупції. Підвищення ефективності контролю та моніторингу за розподілом допомоги дозволить знизити ризик корупційних дій, що передбачає створення прозорих і підзвітних процесів, що ускладнить здійснення неправомірних дій. Покращення механізмів контролю за розподілом допомоги сприятиме підвищенню довіри з боку країн-донорів. Це, у свою чергу, може призвести до більш активного ухвалення ними рішень щодо надання допомоги Україні, оскільки донори будуть впевнені в її ефективному використанні [4, с. 37].

Науковці Криворізького Навчально-Наукового Інституту ДонДУВС, кандидати юридичних наук, доценти К. О. Нестеренко та О. В. Булгакова у своїй статті «Корупційні ризики в процедурах отримання гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» висвітлили основні проблемні аспекти, які створюють умови для виникнення корупційних ризиків під час отримання гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. Автори також пропонують практичні рекомендації для зменшення цих ризиків, акцентуючи увагу на необхідності посилення нормативного регулювання, підвищення прозорості процедур, впровадження ефективних механізмів контролю та звітності, а також забезпечення належної координації між відповідними державними органами та організаціями, що залучені до процесу отримання та розподілу гуманітарної допомоги [13, с. 347].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячи на широке висвітлення проблеми корупційних ризиків та способів їх мінімізації, проблема оцінки корупційних ризиків потребує поглибленого вивчення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Стаття має на меті розкрити такі питання:

- визначити сутність гуманітарної допомоги та її види;
- розкрити науково обґрунтований процес оцінки ризику;
- розглянути модель оптимізації ризиків благодійної діяльності суб'єктів господарювання;

- здійснити опис, джерела, корупційних наслідків і способів оптимізації корупційних ризиків у сфері поступлення гуманітарної допомоги, включаючи нормативні і процедурні.

Для формулювання цілей статті використувалася комплексна система загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема:

- порівняльно-правовий метод: для аналізу нормативно-правової бази, що регулює процеси надходження та розподілу гуманітарної допомоги.

- методи системного аналізу та синтезу: для вивчення системи взаємодії різних організацій і установ, залучених до процесу гуманітарної допомоги.

- метод наукового пізнання: для критичного осмислення існуючих підходів і практик у сфері гуманітарної допомоги та визначення їхніх недоліків.

- метод прогнозування: для визначення можливих сценаріїв розвитку ситуації та розробки рекомендацій щодо мінімізації корупційних ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. З початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року, яке стало новим етапом восьмирічної війни, питання гуманітарної допомоги набуло критичної важливості. Протягом попередніх років значні обсяги гуманітарної допомоги надавалися цивільному населенню, Збройним Силам України, волонтерським організаціям у Донецькій і Луганській областях. Проте з початком нового етапу війни масштаби гуманітарної допомоги зросли в сотні та тисячі разів, оскільки тепер від агресивних дій ворога страждає вся країна. Українці швидко мобілізувалися, об'єднавшись для підтримки один одного. Волонтери, громадські організації, благодійні фонди, небайдужі громадяни, а також міжнародна спільнота спільно працюють над тим, щоб забезпечити гуманітарну допомогу всім, хто її потребує. Уряд України, реагуючи на нові виклики, оперативно розпочав реорганізацію та диверсифікацію існуючих систем для забезпечення швидкого та ефективного надання допомоги.

Розгляд гуманітарної допомоги, що надходить в Україну, дозволяє виділити основні її види. До цієї умовної категорії можна віднести:

- обладнання, техніка, транспортні засоби для військових;
- допомога для цивільної і військової медицини;
- забезпечення цивільного населення продовольчими товарами і товарами першої необхідності;
- паливо для військових потреб і потреб цивільного захисту.

Інформація про гуманітарну допомогу для військових цілей часто відноситься до інформації з обмеженим доступом, якої немає у відкритих джерелах.

За джерелами отримання гуманітарну допомогу можна поділити наступним чином:

- від іноземних донорів (зовнішня);
- від вітчизняних донорів (внутрішня).

Резнік О. М. і Горобець Н. С. поділяють точку зору Mats Berdal і David M. Malone, що корупцію в секторі безпеки і оборони можна поділити на три типи:

- 1) дрібну корупцію (заснована на неможливості військовослужбовців нижчої та середньої ланки задовольнити свої базові потреби через низьке грошове забезпечення);
- 2) елітну (за участю вищого військового та державного керівництва);
- 3) пірамідальну (пов'язує першу з другою через перерозподіл незаконних доходів і висхідні потоки фінансування корупції) [1].

Науково обґрунтований процес оцінки ризику складається з наступних кроків:

- 1) ідентифікація небезпеки;
- 2) характеристика небезпеки;
- 3) оцінка впливу;
- 4) характеристика ризику [12].

Легенчук С. Ф., Вигівська І. М., Хоменко Г. Ю. пропонують власну модель оптимізації ризиків благодійної діяльності суб'єктів господарювання.

Війна як суспільне явище має багатогранний вплив на різні аспекти життя, включаючи мілітарну, політичну, економічну, соціальну, гуманітарну та інформаційну сфери. Війна, яка включає поєднання традиційних воєнних дій з іншими формами впливу (економічним тиском, інформаційними атаками, дестабілізацією суспільства), породжує комплексні ризики в кожній з цих сфер.

Після вторгнення росії Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) проаналізувало корупційні ризики у сферах, дотичних до війни, і, зокрема, надходження

гуманітарної допомоги, де ідентифіковано чимало корупційних та стратегічних ризиків [7].

Розглянемо оцінку корупційних ризиків у сфері надходження гуманітарної допомоги та способи їх мінімізації.

Ризик «Ненадходження товарів гуманітарної допомоги отримувачу або кінцевому набувачеві, в тому числі у зв'язку з ймовірністю зловживань з боку службових осіб органів влади».

Рівень ризику: високий.

Опис ризику. Відсутність чітких рекомендацій для донорів щодо пакування та маркування гуманітарних вантажів, а також недостатньо детальне пояснення класифікації товарів у цих рекомендаціях, створює значні труднощі у процесі доставки гуманітарної допомоги до міжнародних гуманітарних центрів.

Джерело ризику. Відсутність єдиної системи або правил класифікації та маркування товарів гуманітарної допомоги в Польщі, Словаччині, Румунії та інших країнах-партнерах України створює значні перешкоди у логістичному ланцюгу. Це негативно впливає на можливість точно визначити категорію та вагу вантажів, а також відстежувати їх на всіх етапах маршруту – від логістичного центру до складів «останньої милі».

Корупційні наслідки. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України [10]). Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ [9]). Отримання неправомірної вигоди, обіцянки або прийняття пропозиції, службовою особою (ст. 368 ККУ [10]). Отримання неправомірної вигоди, обіцянки або прийняття пропозиції, службовою особою (ст. 369 ККУ [10]). Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП [8]).

Внесення до реєстру корупціонерів має серйозні наслідки для подальшої кар'єри особи, яка вчинила правопорушення, оскільки ця інформація доступна під час перевірки на відповідність посаді або при прийнятті на нову роботу (ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції» [15]).

Способи мінімізації ризику. Нормативні: розроблення та затвердження Урядом України положення про внесення змін та визнання такою, що втратила чинність, Постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2022 № 202 «Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги» [6]; запровадження оновлених порядків

та форм звітності для суб'єктів, відповідальних за надання гуманітарної допомоги, є ключовим кроком для підвищення прозорості та ефективності у цьому процесі; запровадження комплексної системи контролю за звітністю, яка дозволяє моніторити відповідність звітів фактичному розподілу гуманітарної допомоги; використання сучасних технологій для автоматизації процесів перевірки та обробки звітності; встановлення вимог для відповідальних організацій щодо систематичного оприлюднення інформації про результати розподілу гуманітарної допомоги; удосконалення механізмів громадського контролю, які дозволяють суспільству перевіряти процеси та результати розподілу; удосконалення правового механізму надання дозволів на виїзд військовозобов'язаних водіїв гуманітарних вантажів з України; вдосконалення інформаційної системи «Шлях» для полегшення процесу адміністрування дозволів; запровадження обміну інформацією між Державною митною службою України та територіальними сервісними центрами МВС щодо транспортних засобів, ввезених як гуманітарна допомога.

1. Провести оцінку ресурсів, що зберігаються на цих складах, з точки зору місця розташування, категорії та кількості.

2. Надати конкретні рекомендації для донорів щодо сортування, пакування та маркування гуманітарних вантажів, зокрема, використовуючи QR-коди для позначення категорії та кількості (об'єму) вантажу.

3. Виявити можливості для маршрутизації вантажів гуманітарної допомоги від міжнародних донорів до міжнародних логістичних центрів для конкретних отримувачів.

4. Розглянути вимоги до структурованості гуманітарних вагонів для перевезення залізницею. Пакувальний лист повинен містити найменування одиниці товару, кількість та об'єм вантажу, що перевозиться.

5. Перевезення гуманітарних вантажів здійснювати шляхом укладання договору про надання транспортних послуг та фіксації обов'язків перевізника.

6. Військові адміністрації, державні організації та органи місцевого самоврядування повинні щомісяця проводити зведення інформації про обсяги гуманітарної допомоги, що надійшла, включаючи дані про допомогу, яка перетнула кордон і фактично прибула за їх адресою; у разі виявлення товарів, які не поставлені за цільовим призначенням або є нестача, негайно повідомляти правоохоронні

органи; регулярно перевіряти волонтерів, які залучені до складської роботи та розподілу гуманітарної допомоги; здійснювати розвантаження гуманітарної допомоги на території України на професійних складах, за можливості; укладати договори про відповідальне зберігання з юридичною відповідальністю за зберігання гуманітарного вантажу, визначити порядок і періодичність проведення заходів складського контролю, включаючи участь громадськості у перевірках; встановити порядок доступу представників міжнародних гуманітарних організацій, громадськості та благодійних організацій до складів, діяльність яких підконтрольна військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування, забезпечуючи прозорість процесів на складі та можливість перевірок з боку незалежних спостерігачів.

7. Для забезпечення ефективної роботи регіональних гуманітарних штабів та вдосконалення співпраці з ініціативою «СпівДія» місцевим органам влади та військовим адміністраціям включити до складу регіональних гуманітарних штабів представників громадянського суспільства, незалежних експертів, а також осіб, уповноважених на запобігання та виявлення корупції, що допоможе забезпечити прозорість і підзвітність у процесі розподілу гуманітарної допомоги.

Ще одним корупційним ризиком з високою оцінкою є ризик «Отримання гуманітарної допомоги псевдоволонтерами з метою подальшого продажу».

Рівень ризику: високий.

Опис ризику: волонтери, благодійні фонди та громадські організації справді відіграють надзвичайно важливу роль у розподілі гуманітарної допомоги, особливо в умовах кризових ситуацій. Їхня діяльність базується на довірі суспільства і має на меті надання допомоги тим, хто цього потребує. Проте, щоб забезпечити ефективність та прозорість гуманітарної допомоги, важливо вжити ряд заходів для запобігання зловживанням і корупційним проявам.

Джерела ризику: в умовах війни та надзвичайних ситуацій ефективний розподіл гуманітарної допомоги має критичне значення для забезпечення життєдіяльності населення.

Неналежний контроль за діяльністю суб'єктів, що розподіляють гуманітарну допомогу, може призводити до випадків зловживань або неефективного розподілу ресурсів. Без чітких стандартів і процедур виникає ризик нецільового використання ресурсів.

Відсутність єдиних вимог до звітності ускладнює моніторинг і контроль за використанням гуманітарної допомоги, що ускладнює перевірку відповідності розподілу допомоги задекларованим цілям. Відсутність належної координації між військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування та хабами ініціативи «СпівДія» може призводити до затримок у доставці гуманітарної допомоги кінцевим набувачам, що погіршує ефективність допомоги.

Корупційні наслідки: шахрайство (ст. 190 ККУ [10]).

Способи мінімізації ризику. Нормативні:

1. Для підготовки нормативного документа, що передбачає перегляд або скасування постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2022 № 202 [6] та впровадження нових процедур та стандартів у сфері гуманітарної допомоги, можна врахувати такі основні пункти: розробити нові процедури для організацій, відповідальних за надання гуманітарної допомоги, включаючи чіткі вимоги до звітності для отримувачів гуманітарної допомоги, донорів та інших учасників; встановити систему комплексного контролю за звітністю, що включає регулярний аудит, перевірки та механізми контролю за дотриманням процедур; визначити вимоги щодо систематичного та офіційного оприлюднення інформації про результати розподілу гуманітарної допомоги відповідальними органами; розробити чіткі правила і процедури для взаємодії між органами військової адміністрації при реалізації програм гуманітарної допомоги в регіоні; розробити операційні стандарти для гуманітарних складів, включаючи вимоги до технічного стану приміщень, умов зберігання та обліку; розробити принципи і критерії для справедливого і ефективного розподілу гуманітарної допомоги, що включають пріоритетність потреб та цільове використання ресурсів; визначити вимоги до обліку гуманітарної допомоги, включаючи методи моніторингу запланованого використання допомоги.

2. Для забезпечення ефективного моніторингу та запобігання розкраданню і нецільовому використанню гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану та збройної агресії, необхідно: забезпечення систематичного моніторингу та контролю за використанням гуманітарної допомоги; налагодити канали повідомлення про незаконне використання гуманітарної допомоги та інші правопорушення, пов'язані з наданням гуманітарної допомоги.

Висновки. Отже, оцінка корупційних ризиків дозволяє виявити вразливі сфери діяльності, впровадити заходи для підвищення прозорості та підзвітності, запобігти фінансовим втратам та захистити репутацію. Корупційні ризики у сфері закупівлі, укладання контрактів та надання адміністративних послуг – ці сфери є найбільш схильними до корупційних проявів. Завдяки оцінці корупційних ризиків, організації можуть впроваджувати заходи для підвищення прозорості та підзвітності, що включає розробку антикорупційної політики, створення ефективних механізмів внутрішнього контролю та вдосконалення нормативно-правової бази. Виявлення та управління корупційними ризиками може запобігти потенційним фінансовим втратам, таким як штрафи, збитки та втрата контрактів, а також захистити репутацію організації на конкурентних ринках. Своєчасне виявлення та усунення корупційних ризиків зменшує ймовірність помилкових рішень під впливом корупції та сприяє підвищенню ефективності управління.

Таким чином, проведено дослідження підтвердило, що організації, що систематично оцінюють корупційні ризики та впроваджують заходи для їх зниження, покращують свою репутацію перед партнерами, клієнтами та громадськістю, що є важливим для збереження та зміцнення довіри. Оцінка корупційних ризиків також допомагає забезпечити дотримання організацією антикорупційного законодавства, знижуючи ризик юридичних проблем і санкцій.

Зокрема, в контексті залучення та використання міжнародної допомоги в секторі безпеки та оборони України, важливо зосередити увагу на мінімізації корупційних ризиків на всіх етапах цього процесу. Це включає вдосконалення нормативно-правового забезпечення у цій сфері, розробку та впровадження відповідного програмного забезпечення для обліку та моніторингу використання міжнародної допомоги, а також прозоре звітування перед країнами-партнерами.

У результаті проведеного аналізу було надано практичні рекомендації для мінімізації корупційних ризиків та підвищення ефективності використання гуманітарної допомоги, а саме:

- ввезення товарів під виглядом гуманітарної допомоги для комерційного використання;
- недостатній контроль з боку державних органів за розподілом та використанням гуманітарних ресурсів;

– недосконалість нормативно-правової бази, що створює можливості для зловживань.

Подальші дослідження та аналіз практики у цій сфері є необхідними, оскільки вони можуть мати значний вплив на обсяг та ефективність міжнародної допомоги, отриманої від країн-партнерів для забезпечення безпеки та оборони України.

Оцінка корупційних ризиків – це дійсно один з найефективніших інструментів боротьби з корупцією, оскільки вона дозволяє виявити найбільш вразливі до корупції сфери або процеси. Це може включати, наприклад, закупівлю товарів і послуг, укладання договорів та надання адміністративних послуг. Розуміння корупційного ризику сприяє впровадженню заходів, що підвищують прозорість та підзвітність діяльності організацій і підприємств, а саме: впровадження антикорупційної політики – розробка та впровадження чітких правил і процедур, які регламентують поведінку працівників та партнерів організації; створення механізмів внутрішнього контролю – запровадження систем перевірок та аудиту, що дозволяють своєчасно виявляти та усувати можливі порушення; посилення нормативно-правового забезпечення – удосконалення законодавства для зменшення

можливостей для корупційних дій, включаючи посилення відповідальності за порушення. Виявлення та управління корупційними ризиками також допомагає уникнути потенційних фінансових втрат, таких як штрафи, відшкодування та втрата контрактів. Це також сприяє захисту репутації організації або підприємства, що є важливим на конкурентних ринках. Крім того, це дозволяє підтримувати репутацію організації та підприємства, що особливо важливо в умовах жорсткої конкуренції на ринку. Своєчасне виявлення та нейтралізація корупційних ризиків зменшує ймовірність прийняття неправильних рішень через вплив корупції та сприяє підвищенню загальної ефективності управління. Організації, які систематично оцінюють корупційний ризик і вживають відповідних заходів для його зниження, зміцнюють свою репутацію серед партнерів, клієнтів та громадськості. Оцінка корупційних ризиків дозволяє переконатися у відповідності організації вимогам антикорупційного законодавства, що знижує ризик виникнення юридичних проблем та санкцій.

Тому оцінка корупційного ризику є важливим елементом системи управління, який допомагає забезпечити стабільність, надійність та ефективність діяльності організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Mats Berdal, David M. Malone. GREED & GRIEVANCE Economic Agendas in Civil Wars. URL: <http://www.guillaumicaise.com/wp-content/uploads/2014/08/berdal-greed-and-grievances.pdf> (дата звернення: 16.08.2024)
2. Біда О. А., Блага А. Б., Мартиненко О. А., Статкевич М. Г. Гуманітарна катастрофа чи гуманітарна голка – дві сторони однієї медалі: доступ до гуманітарної допомоги в умовах збройного конфлікту на сході України. *Українська Гельсінська спілка з прав людини*. К., КИТ, 2016. 54 с. URL: https://helsinki.org.ua/wpcontent/uploads/2016/06/Press_Humanitarian_aid_reportUKR.pdf (дата звернення: 16.08.2024).
3. Голоднова Т. С. Корупційні ризики в питанні залучення міжнародної допомоги у сфері безпеки й оборони України. *Нове українське право*. 2021. Вип. 5. С. 37–43.
4. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України № 194-2022-п (втратив чинність від 31.01.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
5. Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 р. № 202 (втрата чинності від 01.12.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
6. Каталог корупційних ризиків. Вебсайт НАЗК. URL: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/catalog/> (дата звернення: 16.08.2024).
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) № 80731-X (редакція від 09.08.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 – 330) № 80732-X (редакція від 09.08.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
9. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III (редакція від 19.05.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
10. Легенчук С. Ф., Вигівська І. М., Хоменко Г. Ю. Модель оптимізації ризиків благодійної діяльності соціально відповідального бізнесу в умовах гібридної війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 3 (93). С. 35–41.

11. Марко Де Нарді (САФОЗО). Основні принципи оцінки ризиків. URL: <https://qftp.org/wpcontent/archive/ukr/118u%20osnovni%20pryncypury%20ocinky%20ryzykiv.pdf> (дата звернення: 16.08.2024).
12. Нестеренко К. О., Булгакова О. В. Корупційні ризики в процедурах отримання гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Розділ VIII. *Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право*. С. 347–350. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270943> (дата звернення: 16.08.2024).
13. Про гуманітарну допомогу. Закон України від 22 жовтня 1999 року № 1192-XIV (редакція від 23.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
14. Про запобігання корупції. Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
15. Резнік О. М., Горобець Н. С. Корупційні ризики залучення та використання міжнародної допомоги у сфері безпеки й оборони України. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Розділ VII. *Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право*. С. 507–512.
16. Цезарь Г. Огонь, Степан М. Голубка. Державне регулювання гуманітарної допомоги: теорія та практика. Публічне управління та адміністрування. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 10 (232). С. 102–116.

REFERENCES:

1. Mats Berdal, David M. Malone. GREED & GRIEVANCE [Economic Agendas in Civil Wars]. Available at: <http://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2014/08/berdal-greed-and-grievances.pdf> (accessed: 16.08.2024)
2. Bida O.A., Blaha A.B., Martynenko O.A., Statkevych M.H. Humanitarna katastrofa chy humanitarna holka – dvi storony odnii ei medali: dostup do humanitarnoi dopomohy v umovakh zbroinoho konfliktu na skhodi Ukrainy [Humanitarian disaster or humanitarian needle – two sides of the same coin: access to humanitarian aid in the conditions of armed conflict in eastern Ukraine]. *Ukrainska Helsinska spilka z prav liudyny*. K., KYT, 2016. 54 r. s. 4 Available at: https://helsinki.org.ua/wpcontent/uploads/2016/06/Press_Humanitarian_aid_reportUKR.pdf (accessed: 16.08.2024).
3. Holodnova T.S. (2021). Koruptsiini ryzyky v pytanni zaluchennia mizhnarodnoi dopomohy u sferi bezpeky y oborony Ukrainy [Corruption risks in attracting international aid in the sphere of security and defense of Ukraine]. *Nove ukrainske pravo*. № 5. S. 37–43.
4. Deiaci pytannia broniuвання viiskovozoboviazanykh v umovakh pravovoho rezhyму voiennoho stanu. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 194-2022-p [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 194-2022-p] (vtratyv chynnist vid 31.01.2023). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-2022-%D0%BF#Text> (accessed: 16.08.2024).
5. Deiaci pytannia otrymannia, vykorystannia, obliku ta zvitnosti blahodiinoi dopomohy. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 bereznia 2022 r. № 202 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 5, 2022 No. 202] (vtrata chynnosti vid 01.12.2023). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2022-%D0%BF#Text> (accessed: 16.08.2024).
6. Katalog koruptsiinykh ryzykiv [Catalog of corruption risks] Vebsait NAZK. Available at: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/catalog/> (accessed: 16.08.2024).
7. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on administrative offenses] (statti 1 – 212-24) № 80731-X (redaktsiia vid 09.08.2024). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (accessed: 16.08.2024).
8. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on administrative offenses] (statti 213 – 330) № 80732-X (redaktsiia vid 09.08.2024). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (accessed: 16.08.2024).
9. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 5 kvitnia 2001 roku № 2341-III (redaktsiia vid 19.05.2024). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (accessed: 16.08.2024).
10. Lehenchuk S.F., Vyhivska I.M., Khomenko H.Iu. (2020). Model optymizatsii ryzykiv blahodiinoi diialnosti sotsialno vidpovidalnoho biznesu v umovakh hibrydnoi viiny [A model for optimizing the risks of charitable activities of socially responsible business in the conditions of hybrid warfare]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*. № 3 (93). S. 35–41.
11. Марко Де Нарді (САФОЗО). Основні прынтыпы оцныкы рызыкы [Basic principles of risk assessment]. Available at: <https://qftp.org/wpcontent/archive/ukr/118u%20osnovni%20pryncypury%20ocinky%20ryzykiv.pdf> (accessed: 16.08.2024).
12. Nesterenko K.O., Bulhakova O.V. Koruptsiini ryzyky v protsedurakh otrymannia humanitarnoi dopomohy v umovakh voiennoho stanu [Corruption risks in procedures for receiving humanitarian aid under martial law].

Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo». Rozdil VIII. Kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo. P. 347-350. Available at: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270943> (accessed: 16.08.2024).

13. Pro humanitarnu dopomohu. Zakon Ukrainy vid 22 zhovtnia 1999 roku № 1192-XIV (redaktsiia vid 23.01.2024). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (accessed: 16.08.2024).

14. Pro zapobihannia koruptsii. Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (accessed: 16.08.2024).

15. Riezник O. M., Horobets N. S. Koruptsiini ryzyky zaluchennia ta vykorystannia mizhnarodnoi dopomohy u sferi bezpeky y oborony Ukrainy [Corruption risks of attracting and using international aid in the sphere of security and defense of Ukraine]. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo». Rozdil VII. Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo. P. 507–512.*

16. Tsezar H. Ohon, Stepan M. Holubka (2020). Derzhavne rehuliuвання humanitarnoi dopomohy: teoriia ta praktyka [State regulation of humanitarian aid: theory and practice]. *Publichne upravlinnia ta administruvannia. Aktualni problemy ekonomiky. № 10 (232). P. 102–116.*